

Л. Л. Залізняк

Пролом I, II

ПРОЛОМ I, II — печерні стоянки неандертальців. Відкриті 1973 [Ю. Колосовим](#) у вапнякових гротах лівого берега р. Кучук-Карасу на південній околиці с. Пролом Білогірського р-ну (нині АР Крим). Знаходяться на відстані близько 300 м одна від одної.

Стоянка П. I (площа 33 м²) розкопана 1973, 1974, 1977 Кримською палеолітичною експедицією Інституту археології АН УРСР на чолі з Ю. Колосовим. Загальна площа розкопу становила 68 м², колекція добутого кременю — 10 882 одиниці. Дослідник виокремив 2 культурних шари з однотипними крем'яними артефактами епохи мустьє (див. [Мустьєрська культура](#)). Знахідки верхнього шару пов'язані з горизонтом щебеню потужністю 0,3 м, перекритим 10-сантиметровими поверхневими відкладами. Нижче першого культурного шару залягав пісок з вапняковим щебенем, що містив матеріали нижнього культурного шару стоянки. Разом із крем'яними виробами у культурних шарах виявлено уламки кісток впольованих тварин (мамут, кінь, сайга, гігантський олень, північний олень та ін.). Окрім великої кількості відщепів — відходів обробки кременю, крем'яний інвентар пам'ятки містив виразні серії нуклеусів характерних мустьєрських типів — радіальних дископодібних та протопризматичних підпаралельного зняття. Особливо численними у колекції були різноманітні двобічнооброблені гостроконечники невеликих розмірів, що дало підстави віднести пам'ятку до [киїк-кобинської культури](#) середнього палеоліту Криму і датувати фінальним мустьє.

Стоянка П. II (площа 50 м²) розкопана 1981, 1982, 1986 Кримською палеолітичною експедицією Інституту археології АН УРСР на чолі з Ю. Колосовим. На пам'ятці виявлено 4 культурних горизонти з однотипним крем'яним інвентарем [аккайської культури](#) мустьє Криму. Їй властива протопризматична техніка розколювання кременю, переважно двобічнооброблені знаряддя. Особливо багато серед них різноманітних ножів, що часто мають «спинку» для упора пальця. Гостроконечники значно поступаються ножам і скреблам. У відкладах пам'ятки знайдено велику кількість фрагментованих кісток впольованих мешканцями гроту тварин (велетенський, північний, благородний олені, мамут, носоріг, кінь, сайга, віслик, бізон, печерний ведмідь та ін.). Ю. Колосов вважав її мешканців колективними мисливцями на великих стадних трав'янистих.

Рекомендована література

1. Колосов Ю., Степанчук В., Чабай В. Ранній палеоліт Криму. К., 1993.

Бібліографічний опис:

Пролом І, ІІ / Л. Л. Залізняк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-886498>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).